

Рецензія
на «Освітньо-наукову програму» «Соціологія» Інституту соціології НАН
України

Для всієї системи підготовки кадрів вищої кваліфікації, в тому числі для установ Національної академії наук України, розпочата 24 лютого 2022 року агресія РФ означає прихід важких часів. Безперечно відбуватиметься скорочення фінансування академічних Інститутів, що не дозволить їм приймати на роботу підготовлених в них аспірантів і додержуватися практик, які забезпечували навіть не розширене, а просте, відтворення наукового потенціалу. Фактично розчинюється суто прагматичний сенс вишкілу компетентних дослідників в академічних установах і залишається сподіватися на добросовісність і відповідальність лекторів і керівників підготовки аспірантів.

До того ж природно звужуватиметься ємність ринку вакансій випускників аспірантур: скороченню, безсумнівно, підлягатиме набір на соціологічні факультети, в тому числі й на магістерські курси, кількість годин на викладання предметів, що вимагатиме проведення так званої «оптимізації» чисельності викладачів відповідних кафедр. Комерційні організації, які знаходяться на ринку маркетингових послуг і до яких належить Київський міжнародний інститут соціології (КМІС), а також нечисленні громадські організації, що відстежують стан громадської думки за донорські гранти, і за мирних часів не часто запрошували на роботу кандидатів наук (нині докторів філософії) чи випускників відділів аспірантури закладів вищої освіти, а в найближчій часовій перспективі подібні вакансії взагалі зведуться до малопомітного мінімуму.

Таку ситуацію не виправити підвищеними вимогами до змісту конкретних курсів ОНП, хоча самої процедури оцінювання не уникнути. І все ж існують запоруки якісного й ефективного навчання аспірантів в Інституті соціології НАН України. Адже дирекція і явна більшість авторів курсів, що пропонуються, самі були аспірантами в цій установі, де й захищали свої дисертаційні роботи. Інакше кажучи, є певна актуальна традиція трансляції і прищеплення необхідних дослідницьких компетентностей, ефективність якої пройшла тестування протягом декількох десятиліть. Основні напрями досліджень Інституту релевантно представлені в конкретних програмах,

публікації провідних фахівців позитивно сприйняті у нечисленній соціологічній спільноті України, слугуватимуть аспірантам наочними навчальними посібниками з теоретико-методологічних і методичних проблем дослідження соціальних процесів і станів.

Водночас в переліку обов'язкових курсів і тих, що запропоновані для ініціативного вибору, я не знайшов такого, який вважаю і вкрай необхідним, і чи не найважливішим для формування дослідницьких навичок. Маю на увазі курс з правил і особливостей збирання кількісних даних, в тому числі «великих даних», та їхнього просунутого аналізу за допомогою новітніх пакетів програм обробки статистичної інформації. Збільшений акцент на такого штибу компетентність обумовлений ще й наявними обмеженнями на формування вибірки та проведення репрезентативних обстежень традиційними методом face-to-face після введення воєнного стану і масової міграції населення.

Втім, й після висловленого зауваження і якби це залежало виключно від мене, я без вагань акредитував би представлену Інститутом соціології НАН України освітньо-наукову програму.

Доктор філософських наук,
генеральний директор Київського
міжнародного інституту соціології,
професор кафедри соціології
Університету «Києво-Могилянська Академія»

В.І.Паніотто